

## <SERMO 17><sup>1</sup>

### <Sermo in festo sacratissime Trinitatis> Sermo magistri Guillelmi Iacobite de Trinitate

*Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum celorum,*  
Ioh. III<sub>b</sub>.

1 Ibidem: *Magister, scimus quod<sup>2</sup> a Deo uenisti.* Nicodemus, magister in Israel, Christum uocat magistrum, qui solus est magister magistrorum, qui de seipso dixit discipulis suis, Matth. XXIII<sub>b</sub>: *Ne<c> uocemini plures magistri; unus est enim Magister uester, qui est in celo.* Omnes alii magi | 123va | stri, quicquid sciunt, ab isto sciunt. Ad istum recurramus, ut ponat sermonem suum in ore meo ad honorem suum et utilitatem animarum, etc.

*Nisi quis renatus fuerit.*

2 Determinatio est nostri magistri Ihesu Christi, et innuit in istis uerbis misterium sancte Trinitatis et modum nostre reparationis. Dicit Apostolus ad Ephesios III<sub>b</sub>: *Qui descendit*, scilicet per carnis assumptionem ad passionem, *ipse est qui ascendit super omnes celos*, per humane nature sublimationem siue carnis nostre representationem, *ut adimpleret omnia* per Spiritus sancti missionem. Et ideo festa preterita hic tanguntur, scilicet Natiuitatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, quia uero indiuisa sunt opera Trinitatis, ideo in ista dominica conuertit se Ecclesia ad laudem totius Trinitatis. Festum Natalis potest dici festum Patris ex caritate Filium mittentis, de quo Io. III<sub>c</sub>: *Sic Deus di | 124ra | lexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Et si plura dicantur de Filio,<sup>3</sup> sicut *puer natus est uobis*, tamen non uocatur festum Filii, quia in paupertate natus est, et in paupertate nullus facit festum. Festum Resurrectionis est festum Filii, quia tunc assumpsit uestem regiam, scilicet carnem glorificatam. Similiter et festum Ascensionis, quia in illa carne glorificata ascendit in celum, accipiens potestatem a Deo Patre in celo et in terra, sicut ipse ait discipulis suis: *Data est mihi omnis potestas in celo et in terra.* Festum Pentecostes est festum Spiritus sancti, quia in igneis linguis super apostolos descendit, scientiam quia omnium linguarum dedit eorumque corda ad sui amorem accendit. Modo in hac dominica conuertit se Ecclesia ad laudem Trinitatis. Ista festa tangit Apostolus in epistola hodierna, II Cor. XIII<sub>g</sub>: *Gratia Domini nostri Ihesu Christi*, id est Christus, pro nobis gratis natus, gratis mortuus, gratis nos | 124rb | redimens, gratis nostra <peccata> accipiens, gratis <dona> sua nobis communicans, *et caritas Dei*, id est Deus Pater, ex caritate nobis Filium mittens, *et communicatio sancti Spiritus*, id est donum sancti Spiritus, per quod omnia dona nobis dantur. Ecce pluralitas personarum, Patris et Filii et Spiritus sancti. Sit semper cum omnibus nobis. Ecce unitas essentie.

3 Secundum hoc duo tanguntur in uerbis istis: primo determinatur nostre

<sup>1</sup> Transcribed by Andrew T. Sulavik from manuscript: Paris, Bibl. Nationale, lat. 14952, ff. 123va-125vb; J. B. SCHNEYER, *Repertorium*, v. 2, p. 582, n. 1 (under the name of Guillaume de Quinsac); TH. KAEPELLE, *Scriptores*, v. 2, p. 113, n. 1556.

<sup>2</sup> quod | quia

<sup>3</sup> Filio | flao (?)

regenerationis modus, cum dicit: *Nisi quis renatus fuerit* etc.; secundo subditur istius regenerationis fructus: *non intrabit*, ut sumamus affirmatiue, qui renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto intrabit in regnum celorum.

4 Circa primum notandum quod nascitur homo quadruplici natiuitate. Nascitur homo in mundo natiuitate nature; nascitur in inferno natiuitate mortalis culpe; nascitur in Ecclesia natiuitate gratie in baptismo; nascitur in celo natiuitate | 124va | glorie.

5 Primo dico: nascitur homo in mundo natiuitate nature, et ista est laboriosa. De hac in Iohanne XVI<sub>c</sub>: *Mulier cum parit, tristitiam habet, quia uenit hora eius; cum autem peperit <puerum>, iam non meminit pressure propter gaudium, quia natus est homo in mundum*. Non meminit pressure propter fructum natiuitatis, tamen ista natiuitas est misera et laboriosa propter concomitantiam culpe originalis, quia istam natiuitatem concomitatur culpa, miseria, labor et angustia.

6 Primo istam natiuitatem concomitatur originalis culpa, unde Iob III<sub>a</sub>: *Pereat dies in qua natus est homo, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo!* Ps.: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum* etc. De ista natiuitate expressius loquitur Ieremias XX<sub>g</sub>: *Maledicta, ait, dies in qua natus sum!* Glossa, “maledictionis, pene, originalis culpe.” *Dies in qua peperit me mater mea <non sit benedicta>!* *Maledictus dies in qua nunciatum* | 124vb | *est patri meo: Natus est tibi masculus*. Ecce quomodo ista natiuitas est misera propter concomitantiam originalis culpe.

7 Item ista natiuitas est misera propter concomitantiam multiplicis miserie, Iob XIII<sub>a</sub>: *Homo natus de muliere, bre<ui> u<ui>ens tem<pore>*. Bernardus alludit huic uerbo: “*Homo na<tus> de mu<liere>, ob hoc cum reatu; breui ui<uens> tempore, ob hoc uiuit cum metu; re<pletur> multis mi<seriis>, ob hoc uiuit in fletu*.” Vnde super illud Apostoli ad Ephesios V<sub>d</sub>, *redimentes dies, quoniam mali sunt*, dicit Glossa quod “ex quo primus homo peccauit, dies non fuerunt nisi mali, quia puer <qui nascitur>, a ploratu incipit, nec ridere potest; <statim natus plorat> propheta calamitatis sue; nondum loquitur, et iam prophetat se in labore uenturum,” quia: *homo nascitur ad laborem et auis ad uolandum*, Iob V<sub>b</sub>.

8 Secundo nascitur homo in inferno natiuitate mortalis culpe. In Ecclesiastico XLIII<sub>o</sub><sub>a</sub> dicitur de bonis: *Laudemus uiros gloriosos, <et> parentes nostros potentes in generatione* | 125ra | *sua*. Statim subdit de malis: *Sunt quorum non<sup>4</sup> est memoria: perierunt quasi non fuerint; et sunt nati quasi non nati, et filii eorum cum ipsis*, hoc est imitatores eorum. Ista natiuitas est infructuosa, ignominiosa, maledicta.

9 Primo dico quod est infructuosa, in libro Sapientie V<sub>c</sub>: *Nos nati continuo desiuius esse; et uirtutis nullum signum ualuimus ostendere*. Sequitur malum uerbum, ‘le mau mot’: *In malignitate nostra consumpti sumus*.

10 Secundo ista natiuitas est ignominiosa, in Prou. XVII<sub>c</sub>: *Natus est stultus in ignominiam suam; et pater in filio suo non letabitur*. Ignominiosum est de filio Dei seruum fieri dyaboli, immo de herede Dei heredem dyaboli, de hereditate premium<sup>5</sup> celi hereditatem habere penas inferni, de socio angelorum socium fieri demonum. Omnia ista infortunia habent damnati in inferno.

11 Item ista natiuitas est maledicta, in Ecclesiastico XLI<sup>o</sup><sub>c</sub>: *Ve uobis, impii, qui*

4 non] written above the line

5 premium] dei written after and deleted

*dereliqui* | 125rb | *stis legem Altissimi! Si nati fueritis*, Glossa, in *maledictione*, culpe scilicet, *nascemini; et si mortui fueritis, pars uestra in maledictione erit*, quando dicit Dominus: *Ite maledicti* etc., Matth. XXV<sup>g</sup>, cum demonibus in inferno.

12 Tercia natiuitas est gratie, qua quis nascitur in Ecclesia per baptismum, et ista est amanda. De ista in proposito: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto* etc. Istam Nichodemus ignorabat quando dicebat: *Domine, quomodo potest homo nascitur denuo?* cui Dominus <dixit>: *Tu es magister in Israel, et hec ignoras?* Certe istam natiuitatem homines carnales ignorant, sed spirituales bene sciunt eam, de quibus Psalmista: *Annunciabunt celi*, hoc est celestes uiri, *iusticiam eius*. Item: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii*, hoc est pro patriarchis et prophetis nati fuerunt in Ecclesia apostoli, pro apostolis martyres, pro martyribus confessores, pro confessoribus uiri spirituales. Tales antiquitus fuerunt in primi | 125va | tiua Ecclesia, sed <quo> modo *obscuratum est aurum, mutatus est color optimus!* Propter istam natiuitatem dicit Dominus: *Quod natum est de carne, caro est: quod de spiritu, spiritus est*, hoc est qui carnaliter nati sunt, carnaliter uiuunt et cum carne pereunt; qui spiritualiter <nati sunt, spiritualiter uiuunt et> cum spiritu in eternum durabunt, quia tales ex Deo Patre nati sunt.

13 Et nota quod natus ex nobili Patre Patrem recognoscit per fidem, in canonica Iohannis I<sup>a</sup> V<sup>a</sup>: *Omnis qui credit quod Ihesus est Filius Dei, ex Deo natus est.*

14 Item natus ex nobili Patre Patrem amat per caritatem, in I Io. IIII<sup>c</sup>: *Qui natus est ex Deo, diligit fratrem suum*, quia recognoscit similitudinem Patris in fratrem.

15 Item natus ex nobili Patre Patrem imitatur per iustitiam, sicut dicitur I<sup>a</sup> Io. IIII<sup>c</sup>: *Qui facit iusticiam, ex Deo natus est.* In istis tribus debemus assimilari Deo Patri nostro et eum imitari: in fide, ut in eum solum credamus; in carita | 125vb | te et mandata eius seruemus, unde Io. XIII<sup>c</sup>: *Si diligitis me, mandata mea seruare* etc.; in iusticia, ut peccatum odio habeamus, quia ut ait Iohannes in canonica sua, I III<sup>c</sup>: *Omne quod natum est ex Deo, fugit peccatum: quoniam semen Dei*, hoc est gratia Dei, manet in illo.

16 Quarto nascitur quis in celo natiuitate glorie, et hec est natiuitas gloriosa. De ista in euangelio Iohannis: *Nisi quis renatus fuerit [etc] denuo, non potest intrare in regnum Dei.* Sic sunt induti apostoli <uirtute> ex alto, quibus dixit Dominus <in> Actu I<sup>b</sup>: *Iohannes baptizauit uos aqua; uos autem baptizabimini Spiritu sancto.*

17 Ergo prima natiuitas nature est laboriosa, secunda natiuitas culpe est maledicta, natiuitas <gratie> tertia per baptismum est gratiosa, <quarta> natiuitas patrie celestis est gloriosa, Ps.: *Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei!* Ad istam nos perducatur et cetera.